

amiken el lehet babrálni egy tétlen letompított életen át. — Mértföldnyi messzeségre tőle az iménti óra. Most majd érdes, komisz és küzdelmes bizonyosságok lesznek. Hol, hogyan? Megint megindult egy lámpátlan uccaközön át, lába öntudatlanul kereste a biztos utat, mintha ismeretlen homályban járna, egyedül, süppedő talajon. Kis széláram jött szembe.

— Húzd össze a boát, meg ne hülj! — hangzott messziről az öregasszony reszketeg szava, elveszön a fordulónál, — megadóan, reménytelen.

Kafka Margit

Angol—amerikai ellentétek a második világháborúban

Az U. S. A., felemelve a fegyverkivitelről a sorompót, ebben a most folyó háborúban Anglia és Franciaország oldalára állt, éppúgy, mint tette az első világháborúban.

Amerikának az első világháborúban Británia oldalán való részvétele, az akkor fennálló körülmények között a legjobb mód volt az amerikai monopol-tőke részére, hogy meggazdagodjék vetélytársa — Anglia rovására, hogy megerősítse nemzetközi helyzetét az utóbbi rovására és elsősorban Britániának az amerikai kontinensen való helyzete rovására. Az amerikai monopol-tőke a most folyamatban lévő háborút is ki akarja használni, hogy politikai állásait megerősítse az amerikai kontinensen, Anglia kárára, hogy mindenképpel kihajtsa azt az amerikai földrész országaiból és aztán a földteke többi részéből és hogy befejezze azt a politikát, amit az USA oly eredményesen kezdett meg az első világháborúban

Mik voltak az első világháború eredményei az amerikai monopol-tőke szempontjából?

(a) Az amerikai monopol-tőke nagyon gazdaggá nőtt az Angliának és Franciaországnak szállított hadikellékekből. Az összes amerikai részvénytársaságok teljes profitja 1916—1918-ban évi átlagban csaknem 5000 millió dollárral volt több, mint az 1912—1914-es időszakban.

(b) Az estente-nak való hadikellékek szállítási eredményeként, nagy emelkedés állott be Amerika aktív kereskedelmi mérlegében. A kivitel többlete a bevétel fölött 18.000 millió dollár roppant összegét mutatta. Hogy ezt a többletet fedezzék, Británia tőkeesei kényszerülve voltak, hogy visszaadják az USA-nek amerikai biztosítékai jelentékeny részét, hogy roppant mennyiségű aranyat küldjenek Amerikának és végül, hogy nagy kölcsönöket szerezzenek az USA-ben. Így, míg előzőleg az USA volt bizonyos fokig Angliától függő adós, a háború után Amerika lett Anglia hitelezője.

(c) Míg a háború előtt a brit tőkebefektetések Kanadában és Latin Amerikában több mint kétszeresét tették ki az amerikaiak-

nak, 1929-ben az amerikai befektetések teljes összege másfélszer annyi volt, mint a brit tőkebefektetések.

A külföldi piacokért való küzdelemben, ami különösen éles jelleget öltött az amerikai kontinens országaiban, az USA lényegesen megjavította helyzetét Anglia rovására.

Az USA beviteli része a Latin Amerikai országokban 23.7 százalékaról 33.3 százalékra emelkedett, míg Británia része 20.1 százalékról 13 százalékra esett.

Mihelyt az európai háború elkezdődött, az amerikai finánc-tőke offenzívát kezdett arra nézve, hogy európai versenytársait és elsősorban Angliát kihajtsa a délamerikai piacokról.

Az USA minden állami ügyosztálya támogatást ad az amerikai finánc-tőke azon igyekezetének, hogy az európai tőkésekét kihajtsa Délamerikából. Rooseveltt az államhitelek többszáz-millió dolláros emelését követelte a kiviteli és behozatali bankok részére abból a szempontból, hogy finanszírozzák a Délamerikába való kivitteleket. Hasonló követelést terjesztett be az Amerikai Kereskedelmi Bank.

Anglia ellenállásával kapcsolatban a National City Bank novemberi Bulletinje a következőket írja:

„Tévedés lenne azt képzelni, hogy Anglia könnyen fel fogja adni latin-amerikai piacait . . . Nagybritánia tovább gyorsítja szövészeti termelését és azt mondták brit körökben, hogy a hatóságok készek minden kiváltságot megadni a kiviteli kereskedelemnek, az ipar többi ágaihoz viszonyítva, a hadiipar kivételével, hogy külföldi pénzre tegyenek szert és hogy ne veszítsék el teljesen a kiviteli piacokat.“

Oly kis idő telt el még az európai háború kitörése óta, hogy az amerikai tőke még nem tudta minden küzdelmi módszerét alkalmazni. De már novemberben is 33 millió dollárra növekedett az USA délamerikai kivitele a tavalyi 23 millió dollárral szemben, ami több, mint 40 százalékos emelkedést jelent. Kanadába való kivitele hasonló mértékben nőtt.

Ugyanakkor a latin-amerikai országokban lévő amerikai tőkebefektetések kezdik kihajtani a brit befektetéseket. Így például az Amerikai Acél Tröszt engedményt tudott szerezni Braziliában vasérc feldolgozására, amit 20 évvel ezelőtt egy brit társulatnak adtak, de amely azt nem használta fel.

Az USA-nak Nagybritániával a békeidőben is aktív kereskedelmi mérlege a háborúval kapcsolatban még messzebb ment az USA előnyére. Annyira, amennyire Británia a háború miatt levágta árú kivitelét, arra kényszerült, hogy minden hónapban jelentékeny összegeket küldjön az USA-nak aranyban vagy biztosítékban.

A pénz-háborúban az USA máris nyert egy győzelmet Anglia fölött. Az úgynevezett sterling-blokk összeomlott. Amaz államok többsége, melyek pénze, szeptember előtt, a font-sterlinggel volt összekötve, feladták sterling-alapjukat és a dollárhoz kötötték magukat.

Az első világháború alatt megkezdődött az értékek — arany és biztosítékok — repülése Nagybritániából az USA-be. A brit kormány követelte a külföldi biztosítékokkal bíró brit tőkésektől, hogy szolgáltatassák azokat be, hogy az USA-be küldjék. Az amerikai tőkések máris számítgatják, hogy milyen tőkebefektetéseket vehetnek el Nagybritániától a háborúval kapcsolatban.

Az amerikai monopol-tőke kinyújtja csápjait nemcsak az USA-ben lévő arany és brit tőkebefektetések felé, amik a háború után megmaradtak, hanem más amerikai országokban lévő brit befektetések felé is. A britek tulajdonában lévő amerikai értékek eladása oly méreteket öltött, hogy nem ritka a newyorki tőzsdén ezen biztosítékok napiértékében súlyos esést látni.

Ha az európai háború kihúzódik, az USA monopol-tőkéje ki fogja űzni a brit tőkét azon állásaiból, melyeket eddig még Británia tartott a dél- és közép-amerikai országokban.

Amerika küzdelme Británia ellen nincs a gazdasági mezőre korlátozva. Az USA dolgozik azon is, hogy Angliát politikai nyomás segítségével is kihajtsa Latin-Amerikából. Ennek elérésére a fő eszköz az úgynevezett pán-amerikánizmus: minden dél- és közép-amerikai állam felsorakoztatása az USA hegemoniája alatt. Ez a folyamat a legkülönbözőbb módon történik, de ugyanakkor nagyon határozatlan formákban is — Monroe-elv, pán-amerikai konferenciák, 500 kilométer széles semleges zóna létesítésének az eszméje amerikai kontinens körül, minden pénznek a dollárhoz kötése és más hasonló törekvések.

Emellett, mint az első világháború után történt, az amerikai imperializmus a latin-amerikai brit és francia gyarmattulajdonok átruházását követeli, akár mint a brit adósságokért való kárpótlásképpen, akár megfelelő pénzbeli fizetésért.

Varga Jenő

Pilisi Sándor szalmát kér

Hideg szél süvített be a rossz, egyes ablakon. Pilisi Sándor felébredt. Világos volt már. A feje fázott az ablakon besivítő szél-től. Felesége nyitott szemmel feküdt mellette és szótlanul bámult a plafonra. Pilisi beljebb húzódott a dunnálya. Olyan hideg volt a szobában, mint a jégveremben. Három családjuk volt. A szoba másik felében feküdtek egy rozoga ágyon.

Pilisiné felült, az urára nézett. Tekintete hideg volt, mint a szoba. Pilisi észrevette, hogy haragszik. Tudta is, hogy miért. Nincs tüzevaló, már egy teljes hete, hogy nem fűtöttek.

Felkeltek. Gyorsan magukra kapkodták ruhájukat. Hallgat-
tak mindketten. Pilisi leült a kemence mellé.

— De hideg van — mondta kisvártatva s fázósan összehúzó-
dott. Feleségére nézett, akinek ráncos arca kipirosodott és hara-
gosan kiabálni kezdte:

— Hideg van, hát igen hideg van! Már egy hét óta azt haj-